

УДК 364.013:643.64(477) «364»

Коцюрубенко Ганна Миколаївна

к. е. н., доцент, докторант кафедри фінансів,

Одеський національний економічний університет (Україна)

Іоргачова Марія Іванівна

к. е. н., доцент кафедри фінансового менеджменту та фондового ринку,

Одеський національний економічний університет (Україна)

ТЕНДЕНЦІЇ ЗМІН ВИТРАТ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННИХ ДІЙ

JEL classification: H310

Повномасштабні воєнні дії, що розпочалися на території України в лютому 2022 року, обумовили істотні зміни не лише у підходах до управління державою та суспільством, правилами життя в умовах воєнного часу тощо, але й вплинули на можливості функціонування та існування учасників економічних відносин. Зрештою, зміни мають відображення на добробуті населення України. З погляду включення до фінансових відносин – як в частині можливостей щодо отримання доходів, так і щодо необхідності та фінансової спроможності здійснювати витрати або формувати заощадження. Витратна частина бюджету населення є важливим індикатором стану добробуту домогосподарств і безпосереднім відображенням потенціалу внутрішнього попиту та інвестицій в економічну систему країни.

За даними досліджень Mass Active, проведених у 2022 році, у розподілі сімейного доходу 59% – це витрати першої необхідності, 22% – інші види видатків, а 12% становлять заощадження. Варто наголосити, що частка заощаджень суттєво зростає, починаючи з доходу понад 20 тисяч гривень, ця група починає відкладати від 20% доходу [1]. У 53% аудиторії зменшився обсяг споживчих витрат загалом, і це в більшості випадків сталося через скорочення доходів і спробу більше економити задля того, щоб мати можливість робити заощадження [2]. Поряд з тим, відповідно до опитування, яке було проведено кадровим порталом grc.ua у серпні-вересні 2022 року, фінансові складнощі для більшості громадян – це відносно нове явище [2].

Крім економічних проблем, українці страждають і через інші негаразди, спровоковані війною. Зокрема, погіршення психічного здоров'я відчувають 64%, погіршення фізичного здоров'я – 48%, а 42% постраждали через розлуку з сім'єю [3]. Зазначені фактори впливають на структуру витрат, зокрема, серед опитаних українців на ліки йде 33% від загальної суми витрат. За цих обставин інтерв'юєри зазначають, що «багато хто боїться дефіциту препаратів, тож закуповує фармакологічні засоби «про запас» [4].

Формування «товарних запасів» в умовах ринкової економіки не є фактором зростання, поряд з тим, що населення з психологічних причин змушене частину коштів витратити на запаси гіпотетично необхідних товарів, що негативно впливає на обсяги вільних ресурсів. Варто зазначити, що досить значна питома вага опитаних включає до своїх видатків перерахування коштів на підтримку армії – більше 81% респондентів [3].

Така тенденція свідчить про досить високий рівень довіри до політичного курсу та усвідомленості важливості фінансових ресурсів для можливості функціонування держави, що має потенційний позитивний вплив на подальше залучення заощаджень у повоєнну відбудову. Однак, ризики погіршення здоров'я, об'єктивне збільшення осіб, які потребуватимуть державної підтримки внаслідок отримання воєнних травм, необхідність звертатися за субсидіями через втрату джерел доходів чи житла тощо, зумовлюють необхідність розробки нових методів та підходів до управління та фінансування соціальної сфери як складової формування добробуту населення.

Література

1. Як змінилися фінансові звички українців під час війни / Економічна правда : сайт. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/11/8/693564> (дата звернення: 20.02.2023).

2. Чоловіки та жінки про витрати та економію під час війни / Європейська Бізнес Асоціація : сайт. URL: <https://eba.com.ua/choloviky-ta-zhinky-pro-vytraty-ta-ekonomiyu-pid-chas-vijny> (дата звернення: 20.02.2023).

3. У 70% українців знизилися доходи під час війни – опитування / Finbalance : сайт. URL: <https://finbalance.com.ua/news/u-70-ukrantsiv-znizilisya-dokhodi-pid-chas-viyni---opituvannya> (дата звернення: 21.02.2023).

4. Що купують під час війни українці, а від чого відмовилися. URL: <http://ekonomika.ko.net.ua/?p=26774> (дата звернення: 21.02.2023).

УДК 336.774

Пакуліна Алевтина Анатоліївна
к. е. н., доцент кафедри економіки та маркетингу,
Харківський національний університет міського господарства
ім. О. М. Бекетова (Україна)
Дідик Анастасія Костянтинівна
здобувач вищої освіти 5 курсу, спеціальність 051 «Економіка»,
Харківський національний університет міського господарства,
ім. О. М. Бекетова (Україна)

ПРОБЛЕМАТИКА ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЛІЗИНГУ В УКРАЇНІ

JEL classification: G170; G210; P430

На сьогоднішній день економіка України потребує розвитку та трансформації. Актуальність розвитку лізингу в Україні обумовлена, насамперед, застарілою матеріально-технічною базою промислових підприємств, а також нестачею фінансових ресурсів для її модернізації. Для цього необхідно залучати кошти, які були б використані для оновлення основних ресурсів підприємств. Одним із сучасних методів оновлення основних засобів є лізинг. Він позитивно впливає на економіку будь-якої країни, оскільки дозволяє прискорити розвиток підприємств агропромислового комплексу, збільшити обсяги реалізації нового обладнання, поліпшити конкурентне середовище на фінансовому ринку та здійснити технічне і технологічне переоснащення підприємств. Виступаючи ефективним механізмом оновлення техніки та технологій, лізинг одночасно є дієвим засобом у збільшенні обсягів реалізації продукції виробників техніки, сприяє розвитку виробництва, впровадженню науково-технічного прогресу та створенню нових робочих місць.

Лізинг як економічна категорія має власне смислове навантаження та різні форми виявлення. Лізинг відображає не лише певну взаємодію виробничих сил, а й виробничі відносини, тобто лізинг відображає не лише матеріально-речову основу, а має й соціально-економічну форму. Соціально-економічний аспект лізингу визначається через відносини власності, ведення спільної діяльності. Матеріально-речова основа виявляється через різні форми організації виробництва, відносини оренди майна, акти купівлі-продажу та фінансування.

Досліджуючи природу лізингових операцій, варто зазначити, що лізинг має подвійну природу. З одного боку, основою будь-якої лізингової угоди є фінансова операція, яка передбачає вкладення ресурсів на умовах платності та повернення в основний капітал. Отже, лізинг – це одна з форм кредитування. З іншого боку, оскільки лізингодавець та лізингоотримувач оперують капіталом не у грошовій формі, а в натуральній, то за формою лізинг подібний до інвестиційного фінансування.

Важливо підкреслити, що, на відміну від оренди, предметом лізингу не можуть бути земельні ділянки та інші природні об'єкти, єдині майнові комплекси підприємств та їх відокремлені структурні підрозділи (філії, цехи, дільниці).

Сьогодні лізинг – це проста ефективна фінансова схема, яка поєднує інтереси власників фінансового капіталу і виробників. А лізингодавці – є важливим елементом функціонування лізингової діяльності, адже вони виступають учасником договору лізингу. Шляхом застосування лізингових операцій реалізується близько 15% інвестицій у світі та близько 35% інвестицій у країнах з розвинутою економікою. На сучасному етапі розвитку економічної системи лізинг – це успішна форма взаємодії банківських структур з реальним сектором економіки [1].

Ринок лізингових послуг в Україні перебуває на стадії розвитку і потребує вивчення позитивного досвіду лізингових відносин зарубіжних країн для підвищення конкурентоспроможності вітчизняного бізнесу у країнах з розвинутою ринковою економікою. Не зважаючи на низку перешкод